

Mulțumiri ... 11
Introducere ... 13

Partea întâi Cele zece Mahavidya privite ca grup ... 21
Cele zece Mahavidya ... 23
Contexte literare și iconografice tipice ... 27
Cele zece Mahavidya ca forme ale lui Mahadevi ... 34
Miturile originii celor zece Mahavidya ... 38
1. Cele zece Mahavidya ca forme ale zeiței Sati ... 38
2. Cele zece Mahavidya ca forme ale lui Parvati ... 45
3. Cele zece Mahavidya ca forme ale lui Kali ... 47
4. Cele zece Mahavidya ca forme ale lui Durga ... 48
5. Cele zece Mahavidya ca forme ale lui Shatakshi ... 55
Concluzii ... 56
Relații reciproce între cele zece Mahavidya ... 59
1. Formele Marii Zeițe ... 59
2. Conexiuni shivaite ... 60
3. Surorile ... 60
4. Etape în viața femeilor ... 61
5. Etape ale creării și distrugerii ... 62
6. Cele trei guna-e ... 63
7. Cele trei stări ... 64
8. Formele teribile și cele pacifiste ... 65
9. Aspecte dinamice și statice ale Divinității ... 66
10. Cunoașterea și ignoranța (tănuirea) ... 66
11. Fazele lunare ... 67
12. Zeițele și calea mâinii stângi sau a mâinii drepte ... 68
13. Etapele conștiinței ... 69
Adorarea celor zece Mahavidya ... 73
Adorarea în temple ... 73
Adorarea tantrică ... 74
Cele zece Mahavidya și puterile magice ... 80
Semnificația termenului Mahavidya ... 84
Considerații finale ... 88

Partea a doua Cele zece Mahavidya în aspectul lor individual ... 93
Kali Zeița neagră ... 95
Istoria timpurie a lui Kali ... 98
Preeminența lui Kali în tantrism ... 104
Kali ca Mahavidya exemplară ... 110
Limba lui Kali: gustul interzis ... 112
Părul lui Kali: impurificare și disoluție ... 115
Kali ca expresie a realității supreme ... 118
Concluzie ... 125

Tara Zeița care îi călăuzește pe adepți atunci când au necazuri ... 127
Locul Tarei în budism ... 127
Vasishtha și Mahacina-tara ... 132
Tara cea teribilă din hinduism ... 135
Semnificația simbolică a Tarei ... 141
Latura blândă a Tarei în hinduism ... 143
Adorarea Tarei la Tarapith ... 148

Tripura-sundari Cea fermecătoare în cele trei lumi ...	152
Mitologie și caracteristici ...	154
Numele Tripura-sundari, Shodasi și Lalita ...	162
Mantra Srividya și Sri Chakra ...	166
Bhuvaneshvari Cea al cărei corp este lumea ...	173
Mitul originii ...	173
Bhuvaneshvari privită ca întruchipare a lumii fizice ...	175
Regina cosmică ...	178
Bija-mantra hrim ...	179
Yantra lui Bhuvaneshvari ...	181
Frumusețea, atractivitatea și simbolurile lui Bhuvaneshvari ...	186
Chinnamasta Zeița auto-decapitată ...	190
Prototipuri posibile ...	191
Miturile originii ...	194
Implicațiile miturilor originii ...	196
Ofrandele din capete ...	198
Capetele privite ca simboluri ale unor obiecte de putere ...	200
Transcenderea dorinței ...	202
Vitalitatea sexuală ...	204
Simbolul creației vii ...	206
Fluxul ascendent al lui kundalini ...	208
Chinnamunda și tradiția meditativă budistă ...	211
Transcenderea conștiinței false ...	212
Adorarea Chinnamastei ...	213
Bhairavi Cea teribilă ...	218
Un imn în onoarea lui Bhairavi ...	218
Zeița distrugerii ...	221
Zeița cu multe forme ...	223
Dimensiunile cosmice ...	227
Dhumavati Zeița văduvă ...	228
Nirrti, Jyestha și Alakshmi ...	228
Miturile originii ...	234
Dhumavati ca simbol al rolului transformator al destinului nefavorabil ...	236
Templul lui Dhumavati din Varanasi ...	241
Portrete neobișnuite ale lui Dhumavati ...	243
Bagalamukhi Cea care paralizează ...	249
Miturile originii ...	249
Numele de Bagalamukhi și Pitambara ...	252
Puterile magice ...	256
Shava Sadhana ...	260
Templele lui Bagalamukhi ...	267
Matangi Zeița proscrisă ...	270
Referiri timpurii la Matangi într-o legendă budistă ...	270
Miturile originii ...	274
Zeița care preferă impuritățile ...	276

Zeița proscrisă (a castelor inferioare - paria) ...	280
Zeița puterilor magice ...	284
Kamala Zeița lotusului ...	287
Istoria timpurie a lui Sri ...	289
Asocierea lui Sri Lakshmi cu zeițățile masculine ...	290
Sri Lakshmi și Vishnu ...	291
Adorarea lui Lakshmi ...	293
Poziția Kamalei în rândul celor zece Mahavidya ...	293

Partea a treia Concluzii finale ...	301
Cadavrele și terenurile funerare ...	301
Craniile și capetele tăiate ...	307
Sexualitatea și conștiința trezită ...	310
Numitorul comun al imagisticii morții și al celei sexuale ...	314
Rolurile femeilor și adorația lor ...	316
Natura potențial eliberatoare a modelelor antisociale ...	323

Glosar ...	325
Bibliografie ...	333

pag. 41

Shiva a întrebat-o apoi cine erau celelalte zeițe care îl înconjurau. Zeița le-a enumerat pe rând: Kali, Tara, Kamala, Bhuvaneshvari, Chinnamasta, Shodasi, Sundari, Bagalamukhi, Dhumavati și Matangi. În raport cu Shiva, care se afla cu fața orientată către sud, Kali se afla în față (fiind, deci, orientată tot către sud), Tara deasupra, Chinnamasta în dreapta (fiind orientată către vest), Bhuvaneshvari la stânga (fiind orientată către est), Bagala în spate (fiind orientată către nord), Dhumavati în direcția sud-est, Tripura-sundari în direcția sud-vest, Matangi în direcția nord-vest, iar Shodasi în direcția nord-est. Mahabhagavata-purana localizează în versetul 77.4-11 cele zece Mahavidya în raport cu zeița Kamakhya, pe care o identifică cu Kali. Kamakhya (sau Kali) se află în centru, stând așezată pe un cadavru care zace pe un lotus aflat la rândul lui pe un leu. Cadavrul îi aparține lui Shiva, lotusul este identificat cu Brahma, iar leul cu Vishnu. Altfel spus, zeița este susținută de cele trei mari zeițăți masculine din panteonul hindus. Cele zece Mahavidya sunt răspândite în jurul figurii centrale, care este orientată cu fața către sud³⁰. Niciuna din aceste enumerări ale celor zece Mahavidya nu face precizări cu privire la înfățișarea individuală sau la caracteristicile specifice ale acestora.

Brihadharma-purana afirmă însă că Tara reprezintă timpul și că Chinnamasta este palidă și înspăimântătoare, dar cea mai mare parte a celor două texte se mulțumește să facă referiri foarte generale cu privire la întregul grup. În ambele relatări, Sati apare în forma ei teribilă, neagră, identificată uneori cu Kali, și îi spune lui Shiva că cele zece zeițe reprezintă diferitele ei forme.

pag. 71

Există, într-adevăr, dovezi că cele zece Mahavidya sunt asociate cu chakra-ele în particular și cu kundalini-yoga în general. Spre exemplu, despre Bhuvaneshvari se spune că doarme în muladhara-chakra, adică în chakra de la baza coloanei vertebrale, acolo unde doarme kundalini.

Se mai spune de asemenea că Bhuvaneshvari taie nodurile chakra-elor (adică le trezește) și se înalță prin ele pentru a-l întâlni pe Shiva, ceea ce înseamnă că textul pune un semn de egalitate între ea și kundalini.

Un alt exemplu se referă la Tripura-bhairavi, numită și Sat-chakra-krama-vasini (cea care își are sălașul în cele șase chakra-e).

Catalogarea diferitelor căi ale tantra-elor conferă și mai multă credibilitate acestei abordări. Multe tantra-e enumera șapte (uneori nouă) căi diferite, pe care le descriu și le cataloghează gradat, de la cele inferioare, care urmăresc obiective lumești, și până la cele superioare, care urmăresc scopuri transcendente. O listă standard a celor șapte căi, în ordine ascendentă, este următoarea: Vedachara, Vaishnavachara, Shaivachara, Dakshinachara, Vamachara, Siddhantachara și Kaulachara. Shaktisamgama-tantra afirmă că cea mai înaltă dintre aceste căi, Kaulachara, este urmată de kula, familia de adoratori care cunosc adevărul potrivit căruia realitatea supremă este alcătuită din shakti și din Shiva⁸⁰. Potrivit Mahanirvana-tantra, calea Kaulachara include realizarea ritualului panchamakara (al celor cinci principii esențiale), dar numai după ce aspirantul a fost inițiat de un guru. Un exemplu perfect de zeițe care simbolizează stări progresive ale perfecțiunii poate fi găsit în cultul Srividya.

Prin progresul ritual și meditativ de la partea exterioară a chakra-ei Srividya, care reprezintă întregul cosmos, către centra, adeptul dobândește diferite siddhi-uri sau perfecțiuni. Siddhi-urile exterioare sunt mai puțin puternice și au o natură mai lumească, în timp ce siddhi-urile interioare sunt mai spirituale și mai eficiente. De aceea, acestea din urmă sunt personificate, fiind numite zeițe.

pag. 111

...unele dintre ele o prezintă chiar ca pe o femeie veșnic tânără, cu sânii fermi și rotunzi și cu fața frumoasă și zâmbitoare. În textele târzii, îndeosebi în tantra-e, ea este prezentată ca fiind agresivă din punct de vedere sexual și este ilustrată sau descrisă adeseori ca făcând sex cu Shiva. În sahasranama stotra ei (imnul celor o mie de nume), multe dintre epitetele care îi sunt atribuite insistă asupra apetitului ei sexual sănătos sau asupra atractivității sale erotice. De pildă, este numită: "Cea a cărei formă esențială este dorința sexuală", "Cea a cărei formă este Yoni", "Cea care este situată în Yoni", "Cea care este împodobită cu o ghirlandă de Yoni", "Cea care iubește Lingamul", "Cea care locuiește în Lingam", "Cea care este adorată cu ofrande de spermă", "Cea care locuiește într-un ocean de spermă", "Cea care este întotdeauna umplută cu spermă" etc. Din această perspectivă, Kali violează conceptul de femeie controlată de soț și pe care numai mărișul o poate satisface din punct de vedere sexual.

Într-adevăr, ea are un apetit sexual vorace, care o face să devină periculoasă. Kali întruchipează conceptul de libertate, îndeosebi în ceea ce privește normele sociale. Ea locuiește la periferia societății normale, preferând terenurile funerare de ardere a morților, adică acele locuri care sunt evitate de toți cei care trăiesc în societate. Îi place de asemenea să locuiască în păduri și în jungle, printre oamenii primitivi. Părul ei despletit și nuditatea sa sugerează că nu poate fi controlată, nepăsându-i deloc de normele și așteptările sociale și etice. Este prezentată întotdeauna ca un outsider care nu ține cont de convenții. De pildă, este adorată de criminali și de nelegiuți, este nerafinată, are o înfățișare și obiceiuri necizelate, dar este foarte puternică, plină de energie, poate tocmai pentru că încalcă toate modelele și normele sociale.

O parte din aceste caracteristici sunt asumate și de alte Mahavidya. De pildă, Tara este foarte apropiată de Kali în ceea ce privește înfățișarea și caracterul, împărtășind alături de ea rolul de outsider independent. Chinnamasta are o înfățișare chiar mai șocantă decât cea a lui Kali, încalcând cu brutalitate modelul soției, mamei sau fiicei supuse, controlate și ascultătoare. Ea sugerează o energie atât de necontrolată încât conduce la autodistrugere. La rândul ei, Matangi (îndeosebi Uccishta-matangini, așa cum vom vedea) este preponderent asociată cu jungla și cu impuritățile. Bagalamukhi este o zeiță teribilă, asociată cu magia neagră. Dhumavati reprezintă însăși esența manifestărilor nebenefice:...

pag. 152

Tripura-sundari

Cea fermecătoare în cele trei lumi

Tripura-sundari este cea de-a treia Mahavidya din lista celor zece, fiind enumerată a treia, imediat după Kali și Tara. Mai este cunoscută și sub numele de Shodasi, Lalita, Kameshvari, Srividya și Rajarajeshvari. Unele texte o consideră, la fel ca și pe Kali și Tara, o adi-Mahavidya (o Mahavidya primordială), fapt care sugerează că zeița ocupă o poziție înaltă în cadrul grupului, reprezentând, la fel ca și primele două, o viziune completă asupra realității.

Potrivit altor surse, Tripura-sundari simbolizează viziunea penultimă a conștiinței iluminate, acea etapă a conștiinței în care aceasta a devenit sattva-ică, dar în care îi lipsește plenitudinea conștiinței care a atins iluminarea perfectă (etapă reprezentată de Kali, care transcende toate calitățile și formele, nirguna).

Dhyana-mantra lui Tripura-sundari o descrie astfel: "Ea strălucește la fel ca un soare care răsare. În cele patru mâini ține o secure, o țepușă, un arc și săgeți". Alte detalii legate de înfățișarea ei pot fi găsite în faimosul imn scris în onoarea ei, Lalita-sahasranama, în care se precizează că zeița este așezată pe un tron, la fel ca o regină (numele 2 și 3), că poartă bijuterii (numele 13 și 14), că poartă semnele de bun augur ale femeii măritate (numele 16-25) și că are sânii mari și o talie subțire (numele 36). Fruntea îi este împodobită cu o semilună în creștere, iar zâmbetul ei îl copleșește pe Shiva, care apare ca domnul dorinței, Kama (numele 28). Stă așezată pe cadavrele lui Brahma, Vishnu, Shiva, Lakshmi și Sarasvati (numele 614). În iconografie, Tripura-sundari este prezentată adeseori pe un lotus situat pe corpul imobil al lui Shiva, aflat la rândul lui pe un tron ale cărui picioare sunt formate din zeii Brahma, Vishnu, Shiva și Rudra. În unele cazuri, lotusul crește din ombilicul lui Shiva. În altele, el crește din Sri chakra, yantra Tripurei-sundari. În aceste imagini ale zeiței, aceasta se naște din ea însăși, căci Sri chakra este identică cu ea.

pag. 284

Zeița puterilor magice

A treia legendă scoate în evidență un alt aspect al lui Matangi: asocierea ei cu puterile magice, și în special cu aceea de a exercita controlul asupra altor persoane. Înțeleptul Matanga practică o serie de austerități cu scopul de a obține astfel de puteri, iar Matangi apare ca o manifestare a lui Kali pentru a-i împlini dorința lui Matanga.

La fel ca și celelalte zeițe din rândul celor zece Mahavidya, îndeosebi Bagalamukhi, Matangi este adorată pentru a obține anumite puteri magice sau psihice. Într-o rugăciune descrisă în Mahabhagavata-purana, cele zece Mahavidya sunt grupate în funcție de puterile lor particulare. Sadhaka se roagă să devină la fel de generos ca Chinnamasta, să semene cu Bagalamukhi pe câmpul de luptă, cu Dhumavati atunci când este mânios, cu Tripura-sundari atunci când îndeplinește funcții regale, cu Bhuvaneshvari pe timp de pace, și să își controleze dușmanii la fel ca Matangi. În mai multe pasaje, Tantrasara afirmă că prin meditația asupra ei, prin recitarea mantra-ei sale sau prin adorarea lui Matangi, adeptul dobândește puterea de a-i controla pe ceilalți, de a manifesta orice realitate prin puterea cuvântului și de a-i atrage pe oameni.

Textele consacrate celor zece Mahavidya conțin adeseori o secțiune numită prayog vidhi, "referitoare la împlinirea dorințelor". Aici sunt oferite diferite "rețete" pentru obținerea anumitor beneficii concrete prin adorarea zeiței respective. Deși Matangi nu este singura zeiță asociată cu îndeplinirea dorințelor, ea rămâne totuși una din principalele zeițe adorate pentru obținerea puterilor magice și pentru acordarea de favoruri. De aceea, pentru a ne face o idee mai clară în legătură cu adorarea celor zece Mahavidya, merită să discutăm mai detaliat acest aspect al cultului lui Matangi. Înainte de a aduce ofrande specifice pentru îndeplinirea dorințelor personale, adeptul trebuie să facă anumite rituri preliminare. Primul și cel mai important dintre ele constă în activarea mantra-ei zeiței (purashcarna), în cazul de față a mantra-ei lui Matangi, care reprezintă un aspect indispensabil al ritualurilor care urmează.

Sadhaka activează mantra practicând următoarele tehnici: 1) el recită mantra de zece mii de ori; 2) oferă prin ardere flori amestecate cu miere și unt ghee, în timp ce rostește mantra de o mie de ori; 3) toarnă apă purificată...

